

Številka: 320-01-1/2019/8 EPA 571-VIII
Ljubljana, 12. 6. 2019

Državni svet Republike Slovenije je na 19. seji 12. 6. 2019, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16), sprejel naslednje

M n e n j e

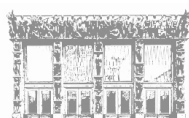
k Dopolnjenemu predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona (EZ-1B) - druga obravnava

Državni svet je obravnaval Dopolnjen predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona (v nadaljevanju: dopolnjen predlog zakona), ki ga je v osnovni različici v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Državni svet **podpira** dopolnjen predlog zakona.

Bistveni razlogi za čimprejšnji sprejem zakona so predvsem v odpravi neskladnosti z zakonodajo EU in uskladitev z odločbo Ustavnega sodišča. Med drugim je Evropska komisija že vložila tožbo zoper Slovenijo zaradi nepravilnega prenosa Direktive o energetske učinkovitosti stavb, ki zahteva obvezno nameščanje energetske učinkovitosti tudi na ne-javnih stavbah, v katerih se pogosto zadržuje javnost. Prav tako je treba v skladu z Direktivo o energetske učinkovitosti spremeniti zakon tako, da se podrobneje predpiše zakonska podlaga za vzpostavitev celovitega nadzora nad energetske pregledi. Z navedeno direktivo je treba uskladiti tudi definicijo o učinkovitem daljinskem ogrevanju oziroma hlajenju, saj je pomen manj zahteven, kot je bilo preneseno v prvotno različico zakona. Prav tako je treba zakon uskladiti z novima EU uredbama, ki se nanašata na ukrepe za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom ter vzpostavitev okvira za označevanje z energijskimi nalepkami.

Energetski zakon je treba uskladiti z odločbo Ustavnega sodišča iz leta 2016, ki se nanaša na izplačilo odškodnine za čas od dejanske uporabe nepremičnine zaradi gradnje energetske infrastrukture do izdaje odločbe o razlastitvi oz. ustanovitvi služnosti v javno korist. Predlog zakona vsebuje tudi rešitve za uskladitev s Smernicami za državno pomoč za okolje in energijo 2014–2020. V skladu s temi smernicami se znižuje prag za podeljevanje podpore v obliki zagotavljenega odkupa električne energije iz OVE in SPTE iz 1 MW na 500 kW, kar se v praksi že izvaja. Energetski zakon določa nacionalni energetske koncept (NEK), ki se (počasi) pripravlja, ter državni razvojni energetske načrt (DREN), katerega priprava se še ni začela. Ker kasneje sprejeta Uredba o upravljanju Energetske unije vsem državam članicam nalaga sprejem nacionalnega energetskega-podnebnega načrta (NEPN),

katerega vsebina je praktično identična državnemu razvojnemu energetskega načrtu, se predlaga, da zakon namesto DREN opredeljuje NEPN.

Na področju električne energije in zemeljskega plina se črta tudi pojem »redni cenik«, s čimer bo Agenciji za energijo omogočeno, da bo lahko vodila primerjalnik vseh cenikov dobaviteljev in ne samo rednih cenikov, s čimer bo zagotovljena večja pregledanost trga, kar je v dobrobit vseh potrošnikov. Nadalje se zaradi zaščite odjemalcev izrecno določa, da je zavajajoč in nepošten način prodaje električne energije in zemeljskega plina prepovedan tudi preko akviziterjev. V skladu z uredbo GDPR se dodaja ustrezna zakonska podlaga za obdelavo osebnih podatkov v sistemu naprednega merjenja in omogoča obdelavo 15-minutnih merilnih podatkov s strani operaterjev. K ureditvi tega področja je že 2017 pozvala Informacijska pooblaščenka. Z vidika spodbujanja sončnih elektrarn se daje zakonska podlaga za sprejem uredbe, s katero bo Vlada določila vrsto naprav za proizvodnjo električne energije iz OVE in so-proizvodnje toplote ter električne energije, za katere ni potrebno gradbeno dovoljenje (namestijo na ali ob obstoječi objekt). Prav tako se predpisuje zakonska podlaga in temeljna pravila za samooskrbo z električno energijo, proizvedeno iz OVE. Medtem ko z državnimi naložbami upravlja SDH, Vlada v skladu z Energetskim zakonom upravlja kapitalne naložbe s področja energetike - ELES d. o. o., SODO d. o. o. in Borzen d. o. o. Dodaja se pravna podlaga, da bo resorno ministrstvo prevzelo tudi upravljanje s Plinovodi d. o. o., ko bodo za to izpolnjeni pogoji. Predlaga se tudi strožja kazen za neizpolnjevanje zakonske obveznosti uporabe biogoriv v prometu, saj sedanja prenizka sankcija ne stimulira distributerjev k doseganju ciljev na področju OVE.

Kot je bil seznanjen Državni svet, Agencija za energijo podpira predlog zakona, tako z vidika preprečitve kaznovanja Slovenije zaradi tožbe Evropske komisije kot z vidika drugih nujnih sprememb, ki so potrebne za delovanje agencije.

Državni svet je bil seznanjen, da je Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj na 2. izredni seji 3. 6. 2019 podprla Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona in mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za infrastrukturo, okolje in prostor, ki je na 11. nujni seji 5. 6. 2019 pripravil dopolnjen predlog zakona.

Kot ugotavlja Državni svet, pristojna komisija Državnega sveta ni sprejela nobene pripombe na predlog zakona, so pa bila glede posameznih zakonskih rešitev in veljavne zakonske ureditve področja energetike izpostavljena nekatera vprašanja in stališča, na katera so bila podana pojasnila predstavnikov Ministrstva za infrastrukturo in Agencije za energijo:

- V zvezi z obvezno namestitvijo energetske izkaznice v ne-javnih stavbah, v katerih se pogosto zadržuje javnost, se je postavilo vprašanje definicije pojma »pogosto« oziroma ali bodo ti objekti določeni s podzakonskim aktom. Kot je bilo pojasnjeno, pojem »pogosto« ni opredeljen niti v direktivi EU niti v zakonu, ampak bo po vzoru javnih stavb, ki so določene s številkami iz klasifikacije vrste objektov, tudi za ne-javne stavbe določen tip objektov (npr. hoteli, gostinski objekti, itd.), ki bodo morali imeti na vidnem mestu nameščeno energetske izkaznico.

- Glede širitve nabora upravičenih vlagateljev vlog na razpise Agencije za energijo za dodelitev sredstev iz podporne sheme za OVE in so-proizvodnjo z visokim izkoristkom je državne svetnike zanimalo delovanje promotorjev - ali bodo vnaprej določeni (seznam) ali gre za individualno iniciativo v smislu promotorstva. Pojasnjeno je bilo, da so promotorji prepuščeni trgu. Medtem ko se lahko lokalne skupnosti, če imajo več potencialnih lokacij za sončne elektrarne, samostojno in brez promotorjev prijavijo na razpis Agencije za energijo za vstop v podporno shemo, pa je v primeru manjših skupnosti (npr. krajevna skupnost) z manjšimi površinami potencialnih lokacij smiselno sodelovanje s promotorji.
- Medtem ko zakonodaja nalaga obveznost uporabe biogoriv v prometu, se postavlja vprašanje njihovega vpliva na ustreznost delovanja motornih vozil. V zvezi s to dilemo je bilo pojasnjeno, da na ravni EU standardi dopuščajo mešanje 7 % biodizla v dizel, pri čemer vsi proizvajalci avtomobilov zagotavljajo, da taka mešanica ni problematična, razen če se biodizel primeša dizlu slabše kvalitete.

Z vidika omejenosti kmetijskih (njivskih) površin in nizke stopnje samooskrbe s hrano Državni svet opozarja, da bi morali v Sloveniji omejiti oz. preprečiti pridelovanje biogoriv iz kmetijskih surovin (oljne ogrščice). Slovenska kmetijska politika mora biti usmerjena v pridelavo hrane in ne energentov.

- Ob podpori spodbujanja gradnje sončnih elektrarn z namenom večje samooskrbe se postavlja vprašanje njihove požarne varnosti oz. pravilnega gašenja objektov s sončno elektrarno (znanje gasilcev). Kot ugotavlja Državni svet, imajo danes gasilci ustrezna znanja, poleg tega so se standardi zaostri tako, da sončne elektrarne ob odklopu iz omrežja ne proizvajajo več električne energije in zato danes ni več bojazni za morebitne nevarnosti v primeru gašenja.
- Lastniki sončnih elektrarn s pozitivno bilanco viška energije ne morejo prodati v omrežje, ampak ga lahko le porabijo, kar ne spodbuja varčevanja z energijo. Kot je bilo pojasnjeno, imamo več načinov spodbujanja gradnje sočnih elektrarn: a) v primeru t. i. samooskrbe (sončna elektrarna na individualni stavbi za lastne potrebe) zakon ne bo več določal, da se morebitni višek brezplačno odda v omrežje, ampak bo to predmet pogodbe z dobavitelji električne energije; b) v primeru podporne sheme pa investitorji v sončno elektrarno, ki se javijo na razpis Agencije za energijo, oddajajo električno energijo v omrežje. Pri tem se nabor upravičencev razširja na promotorje, s čimer bodo do podpor lahko dostopali tudi manjši investitorji, ki imajo registrirano dejavnost.

V zvezi z opozorilom, da se ne vidi smisla v tem, da morajo biti individualne hiše s sončnimi elektrarnami priključene v omrežje, če se na koncu elektrika v omrežje odda neodplačno, je bilo pojasnjeno, da mora biti sončna elektrarna za samooskrbo priključena na notranje nizko-napetostno instalacijo objekta, ki mora imeti merilno mesto. Na lokacijah brez javnega omrežja ima stavba lahko sončno elektrarno, vendar ne zapade pod mehanizem samooskrbe, ki omogoča, da v času, ko ni sonca, kupuješ električno energijo iz omrežja, ko pa je sonce, uporabiš elektriko za lastne potrebe oz. višek oddajaš v omrežje (na letni ravni se poraba električne energije in dajatve poračunajo).

- Na vprašanje o pripravljenosti Slovenije na porast porabe električne energije ob načrtovani večji prodaji električnih avtomobilov in rabi toplotnih črpalk je bilo pojasnjeno, da v Sloveniji novih elektrarn, razen sončnih in počasne dinamike izvajanja projektov na Srednji in Spodnji Savi, ne gradimo, smo pa z daljnovodi dobro povezani s sosednjimi državami, s čimer dosegamo velike kapacitete na mejah. Ob tem se načrtujejo polnilnice za električne avtomobile, ki bodo polnile avtomobile v času, ko bo elektrika na voljo (ponoči iz NEK in podnevi iz morebitnih viškov sončne energije). Dodatno je bilo pojasnjeno, da pričakovana večja poraba električne energije ne zahteva samo večje stopnje proizvodnje elektrike, ampak je nujna ustrezna zmogljivost omrežja. V prehodni fazi elektrifikacije prometa izvaja Agencija za energijo test s pilotnimi tarifami, kako premakniti porabo oz. konice v čas, ko je omrežje manj obremenjeno (vzpostavljanje trga s prožnostjo) ali se proizvaja višek energije. S tem se bo vsaj začasno odložila potreba po investiciji v konvencionalna omrežja, ki pomenijo časovno in stroškovno veliko obremenitev.

Državni svet se strinja, da so omrežja z vidika trenutne proizvodnje električne energije pomembna, vendar so z vidika doseganja ciljev na področju OVE v bruto končni rabi energije ključne spremembe izvora energije v smeri čistejše energije. V zvezi s tem je bilo pojasnjeno, da ne smemo razmišljati le o spodbujanju proizvodnje, ampak kako učinkovito integrirati to proizvodnjo v sistem, kar pa je vloga distribucijskih omrežij.

- Na vprašanje o oceni ekološke nespornosti sončnih elektrarn in kaj se bo zgodilo z odsluženimi sončnimi elektrarnami, je bilo pojasnjeno, da njihova izgradnja in delovanje pušča ekološki odtis, vendar v celotni življenjski dobi proizvedejo več energije kot jo je bilo porabljenega za njihovo proizvodnjo. Njihova življenjska doba je dolga, zaradi dragocenih sestavnih elementov (silicij) pa ne končajo nenadzorovano na odlagališčih, ampak se reciklirajo.
- Z vidika energetske učinkovitosti in svetlobnega onesnaževanja je nujno preveriti veljavno ureditev glede cestne razsvetljave, saj se v praksi dogaja, da je treba pri gradnji oz. obnovi cest/pločnikov zgraditi cestno razsvetljava, ki pa je na določenih odsekih ne bi potrebovali.

Alojz Kovšca
predsednik